

Vlaamse everzwijncoördinator gestart

Sinds begin dit jaar is Jolien Wevers Vlaams everzwijncoördinator. Ze geeft mee invulling aan het everzwijnenbeleid van de Vlaamse overheid. Aangezien het zwaartepunt van de Vlaamse populatie zich momenteel in Limburg bevindt, is Jolien Wevers tewerkgesteld en gehuisvest bij deze provincie. We hadden een gesprek met haar over die rol en de moeilijkheden die ze daarbij ziet. Haar aanstelling was voor Boerenbond een gelegenheid om onze standpunten inzake het everzwijnbeleid in Vlaanderen aan haar over te maken en haar meteen ook onze verwachtingen betreffende haar rol mee te geven.

Nick François, adviseur Natuur- en diversiteitsbeleid en Patrick Dieleman / Illustraties: Joris Snaet / Foto Jolien Wevers: provincie Limburg

De rol van een everzwijncoördinator

"Ik geef mee invulling aan het Vlaams everzwijnplan van minister Demir", reageert Jolien op de vraag wat haar functie precies inhoudt. "Dat behelst twee facetten. Enerzijds praktische initiatieven zoals preventie, schaderegeling en jacht, en anderzijds het overleg. Er zijn bij de everzwijnenproblematiek verschillende doelgroepen betrokken, vaak met een aantal tegengestelde

belangen." Het overleg gebeurt op twee niveaus: bovenlokaal in de 10 Vlaamse faunabeheerzones en lokaal in de wildbeheereenheden (WBE). "Mijn rol is tussen de twee niveaus, ik moet de verbindende schakel tussen beide zijn. Ik ben gestart met het opvolgen van de faunabeheerzones. Ik luister naar de plaatselijke situatie en probeer te weten te komen hoe ze het daar aanpakken. Als tweede stap wil ik het lokaal overleg mee ondersteunen."

Een belangrijk knelpunt, ondervindt Jolien, is dat wat bovenlokaal gebeurt niet altijd goed doorstroomt naar het lokale niveau. "Soms is er heel weinig overleg, of is de opkomst niet altijd goed. Daarom wil ik dat overleg beter ondersteunen." Een ander knelpunt zit in het kennisluk. De uitwisseling van kennis en besluiten verloopt niet optimaal. "Vaak zijn mensen op lokaal niveau niet op de hoogte van wat er aan de hand is op het bovenlokaal niveau: welk onderzoek er gedaan wordt, welke wetgeving er is ... En omgekeerd is het op bovenlokaal niveau ook niet altijd duidelijk wat er speelt op lokaal niveau. Die twee knelpunten krijgen dan ook prioriteit in de komende periode." Op de vraag hoe ze aankijkt tegen de schade die landbouwers ondervinden door everzwijnen, verwijst Jolien naar de balans tussen positieve en negatieve aspecten van everzwijnen. "De grote moeilijkheid is dat een groot deel van de negatieve aspecten bij een beperkte groep komt te liggen, waar landbouwers ▶

er één van zijn. Ondertussen wordt dit wel als probleem en werkpunt erkend. En dat neem ik zeker mee. Ook hier is samenwerking noodzakelijk: het loont om als eigenaar goede afspraken te maken met de jachtrechthouder over preventie, een jachtstrategie of schadevergoeding.”

Gevraagd naar specifieke doelstellingen zegt Jolien dat die moeilijk hard te maken zijn, omdat ze moet werken met mensen. “Ik wil zeker dat het lokaal overleg goed ondersteund wordt en dat we beweging zien komen op plaatsen waar het nu vastloopt of stagneert.”

En Boerenbond?

Everzwijnen zijn sinds 2006 aanwezig in Vlaanderen. De populatie is sindsdien exponentieel gegroeid, waardoor ze nu in grote aantallen voorkomen in de provincies Limburg en Antwerpen. In 2021 werden er 3385 everzwijnen geschoten, tegenover 910 in 2016. Er ligt dus een hele grote verantwoordelijkheid bij de coördinatie van de afspraken omtrent het bejagen van everzwijnen, het faciliteren van de jacht en bij uitbreiding bij de jachtsector zelf. Alleen al voor Limburg zou een aanwas van everzwijnen zonder afschot in 5 jaar leiden tot een verzes-

voudiging van het huidige aantal.

Uitbetaling landbouwschade everzwijnen maat voor niets

Schade door everzwijnen komt enkel in aanmerking voor een vergoeding als de dieren afkomstig zijn uit een natuurterrein. Dat moet in beheer zijn bij de Vlaamse overheid of een erkende terreinbeherende vereniging, waarin de soort niet bejaagbaar is en ook niet bestreden mag worden. Je moet bovendien de schade bewijzen en aantonen dat je een van de verplichte basismaat-

regelen hebt genomen. Ondanks deze (theoretische) mogelijkheid om een schadedossier aan te vragen, is er nog geen enkel schadedossier uitbetaald. Boerenbond blijft hameren op een werkbaar vergoedingsstelsel van de schade door everzwijnen. Wie schade wil voorkomen, kan verschillende maatregelen nemen (elektrische afspanning percelen, bewegende pop, gaskanon ...). Meer info vind je op www.natuurenbos.be/everzwijnen. Het is echter quasi onmogelijk om in ons versnipperde en verstedelijkte Vlaanderen alle landbouwpercelen af te spannen en die omheiningen te onderhouden. Een effectieve jachtstrategie is daarom onontbeerlijk. Op specifieke locaties kunnen mogelijke maatregelen samen met de landbouwer bekeken worden (bijvoorbeeld: afrastering langs bosrand, ‘open’ bufferstrook langs perceelsranden ...). Deze locaties moeten op een doordachte manier en samen met de jagers bekeken worden. Dit zal niet overal werken, omdat de tijd en kosten niet in verhouding staan met de jachtinspanningen. Maar ook de overheid moet hierin zijn verantwoordelijkheid nemen. In die zin is het bijzonder jammer dat in 2021 de projectoproep van het Agentschap voor Natuur en Bos tot het nemen van collectieve preventieve maatregelen een maat voor niets was. Ondanks enkele goede projecten (waaronder van bedrijfsgilde Ravels) werd er geen enkel van weerhouden. Ook rond de aangekondigde wildschadeverzekering in het everzwijnplan van twee jaar geleden blijft het oorverdovend stil.

Risico op ziekteoverdracht

Everzwijnen zorgen voor een potentieel risico op overdracht van ziektes (waaronder Afrikaanse varkenspest) op onze gedomesticeerde varkens. Dit zou desastreuze gevolgen hebben voor de Vlaamse varkensstapel. Ook daarom moet de jacht op everzwijnen maximaal worden verdergezet. Hierbij moet

Jolien Wevers:

“Ik wil de verbinding verzorgen tussen wat lokaal en bovenlokaal gebeurt rond everzwijnen.”

de jachtsector blijvend gesensibiliseerd worden om bij elke jachtpartij, zowel in Vlaanderen als in andere regio's of landen, te handelen overeenkomstig de vereiste bioveiligheidsvoorschriften. Reiniging en ontsmetting van laarzen, kleren en materiaal zijn uiterst belangrijk. Gezien de precaire situatie in Duitsland en Italië nam Boerenbond het initiatief om vanuit het Agrofrent de taskforce Afrikaanse varkenspest (AVP) opnieuw samen te roepen om de huidige situatie te evalueren en er alles aan te doen opdat AVP buiten de grenzen van België blijft.

Faunabeheerzoneoverleg als basis van beheerafspraken

In 2014 werd gestart met een overleg tussen alle actoren per faunabeheerzone. Vlaanderen is opgesplitst in 10 faunabeheerzones, waarbij betrokken actoren (lokale overheden, jagers, landbouwers en terreinbeherende verenigingen) samen bekijken hoe ze de everzwijnenproblematiek in hun regio het best aanpakken. Het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) coördineert dit overleg. Dit voorjaar worden in alle faunabeheerzones beheerafspraken gemaakt voor de komende drie jaar. Boerenbond apprecieert deze aanpak, maar we ondervinden dat een consensus te vaak leidt tot minimale en algemene maatregelen, waarbij alles afhangt van de goodwill van de partners. Het is voor ons belangrijk dat de afspraken uit het faunabeheerzoneoverleg doorvertaald worden naar de lokale (probleem)gebieden. Op verschillende plaatsen is het de uitdaging om lokale partners effectief tot actie te laten overgaan. Volgens ons ligt hier een belangrijke taak voor de everzwijncoördinator: zorgen dat deze afspraken goed opgevolgd én uitgevoerd worden.

Jachtmogelijkheden

Heel wat jagers doen hun best om de populatie everzwijnen zo laag mogelijk te houden. Hierbij is het belangrijk dat

ze alle mogelijkheden trachten te benutten waarover ze beschikken om everzwijnen te bejagen (zitjacht, drukjachten, gebruik drones, vangkooien ...). Maar het terugdringen van de everzwijnpopulatie kan maar als de jachtsector voldoende middelen kan inzetten. Boerenbond ondersteunt de vraag van de jachtsector om bijvoorbeeld ook nachtkijkers en geluidsdempers toe te laten. Ook essentieel blijft het toelaten van jacht in natuurgebieden, zeker in de probleemregio's. Daar toe zijn de eerste stappen gezet, maar er zijn nog grote sprongen vooruit te maken. Ook de bestrijding van het everzwijn zou moeten worden uitgebreid naar de volledige nacht (nu niet na zonsondergang).

Schademeldingen

Schade door everzwijnen kan je melden in een e-loket (<https://eloket.natuurenbos.be/>). ANB wil met dit loket een beter zicht krijgen op het aantal schadegevallen en gebruikt die cijfers als basis van overleg binnen de faunabeheerzone. Melden in het loket heeft dus zeker zin en is belangrijk om aan te tonen hoe groot het probleem is. Op termijn leidt dit tot acties op het terrein. Je kan voor de schademelding telefonisch of via mail contact opnemen met je provinciaal kantoor. Samen overlopen we dan de schadegevallen. De melding leidt echter niet tot een schadevergoeding of tot acties op het terrein. Daardoor blijft het aantal meldingen beperkt in verhouding tot het aantal schadegevallen. Een aantal gemeenten en WBE richtten intussen zelf een lokaal meldpunt op. Dat lijkt beter te werken, omdat er korter op de bal gespeeld wordt. Boerenbond vraagt dan ook om verdere ondersteuning te geven aan technologisch onderzoek, zoals het inzetten van drones of de ontwikkeling van een app, die schade in beeld kan brengen zonder dat de individuele landbouwer een hele administratieve procedure moet doorlopen. ■

Nick François

adviseur Natuur- en diversiteitsbeleid, Studiedienst
nick.francois@boerenbond.be

Wat verwacht Boerenbond van de everzwijncoördinator?

Boerenbond is tevreden dat er een everzwijncoördinator werd aangesteld. We waren er dan ook al lang vragende partij voor. We zien een belangrijke rol in de uitvoering en opvolging van de gemaakte afspraken binnen het faunabeheerzoneoverleg. Hierin komen alle probleemgebieden naar boven en worden verdere stappen en acties besproken. Vanuit Boerenbond vragen we meer acties en populatiecontrole op het terrein. Om dit te bereiken is er dikwijls veel voorafgaand overleg én opvolging noodzakelijk. Hier ligt volgens ons de belangrijkste uitdaging voor de everzwijncoördinator. In functie van het voorkomen van het verder verspreiden van Afrikaanse varkenspest is het cruciaal dat jagers de nodige sanitaire maatregelen nemen. Alle partijen moeten hier voldoende aandacht voor hebben en blijvend gesensibiliseerd worden. Ook hier kan de coördinator aan werken.

“Om verspreiden van Afrikaanse varkenspest te voorkomen moeten jagers sanitaire maatregelen nemen.”